

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Til Folketingets udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

København, den
Sagsnr.: 23777
Dok.nr.: 799216

Notat om registerbaseret prospektiv undersøgelse vedrørende slagmærker hos svin

Problemstilling

Slagmærker på svin kan være udtryk for, at dyrene mishandles. Slagmærkerne opdages af kødkontrollen i forbindelse med slagting.

Der har i en årrække været fokus på området for at få belyst det reelle antal af slagmærker, årsagssammenhænge og effekten af forskellige initiativer, som er iværksat de seneste år. Udover løbende kontakt med svinebranchen og transporterhvervet, foranledigede Fødevarestyrelsen i 2013 den såkaldte registerbaserede undersøgelse ved Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet ved Københavns Universitet, som nu er afsluttet.

Forekomsten af slagmærker kan følges i de registreringer kødkontrollen laver for hvert enkelt slagtet svin.

Den registerbaserede undersøgelse viser et fald i forekomsten af slagmærker hos svin fra 2013 til 2014. Undersøgelsen har også givet ny viden om en række mulige årsager til, at svinene får slagmærker i besætningerne eller under pålæsning til transport til slagteri.

Derudover følger Fødevarestyrelsen området ved årlige opgørelser af sanktioner til landmænd, medarbejdere eller chauffører som konsekvens af registreringerne i kødkontrollen. Også antallet af dyr omfattet af sanktioner er faldet fra 2013 til 2014.

Undersøgelsen belyser, at der fortsat er behov for en indsats for at sikre ensartet registrering af slagmærker på slagterierne og ensartet opfølgning.

Baggrund

Den retrospektive undersøgelse

I september 2010 lovede den daværende fødevareminister i besvarelsen af FLF (alm. Del) spørgsmål 490, at Fødevarestyrelsen ville gennemføre en såkaldt registerbaseret forundersøgelse om årsagssammenhænge i forhold til slagmærker på svin. Efter tre år var der tilstrækkelig datamateriale til at igangsætte undersøgelsen.

Den registerbaserede undersøgelse har været opdelt i en retrospektiv og en prospektiv del. Den retrospektive undersøgelse blev afrapporteret i foråret 2014, mens den prospektive del netop er færdiggjort.

Den retrospektive undersøgelse var baseret på kødkontrollens registreringer af menneskepåførte mærker på alle slagterier i perioden 2010-2013, samt sanktioner foretaget af Fødevarestyrelsen i perioden 2008-2013, hvor det har været muligt at placere ansvaret for tildelingen af slagmærkerne til enten landmand, medarbejder eller chauffør.

Den retrospektive undersøgelse viste, at desto flere dyr, der er i den enkelte leverance, desto større risiko er der for at svin i leverancen har slagmærker. Der er også større risiko for, at slagmærker forekommer gentagne gange for landmænd med store leverancer.

Den prospektive undersøgelse

Den prospektive undersøgelse er baseret på kødkontrolregistreringerne fra to udvalgte slagterier i perioden oktober 2013 til maj 2014. Derudover blev dataregistreringerne suppleret med retspatologiske undersøgelser af hver enkelt slagtekrop med slagmærker samt opfølgende interviews med besætningsejere for at indsamle oplysninger om besætnings- og transportforhold.

Undersøgelsen dokumenterer, at 99,268 pct. af svinene slagtes uden anmærkninger om hudlæsioner af nogen art og at 0,007 pct. af svinene havde hudlæsioner som skyldes menneskepåførte slag.

Undersøgelsen viser et fald i forekomsten af slagmærker fra perioden 1. januar – 30. september 2013 til perioden 1. oktober 2013 - 31. maj 2014. Forekomsten er således faldet fra ca. otte tilfælde per 100.000 slagtede svin til ca. syv tilfælde på 100.000 slagtede svin.

Derudover peger den prospektive undersøgelse på, at ca. 75 pct. af slagmærkerne kan undgås, hvis en række forhold i besætningerne ændres, f.eks. hvis der ikke anvendes drivstave, men kun drivbræt i forbindelse med uddrivning af dyrene, og hvis brug af tatoveringshammer ophører.

Tatoveringshammeren anvendes til at påføre besætningsidentifikationsnummer på skinken af hvert enkelt svin. Hvis besætningen indfører sporbarhedssystemet "gruppevis levering", skal dyrene ikke skinketatoveres. Der er 3,5 gange større risiko for slagmærker, hvis dyrene er mærket ved skinketatovering, end hvis de er leveret ved "gruppevis levering".

Undersøgelsen dokumenterer endelig, at en række faktorer *ikke* har indflydelse på forekomsten af menneskepåførte slagmærker. Der fandtes således ingen sammenhæng mellem slagmærker og den samlede læssetid per leverance, læssetid per svin eller tidspunkt på døgnnet, hvor svinene læsses. Undersøgelsen underbygger dermed resultaterne af to tidligere undersøgelser af sammenhæng mellem læssetid og forekomst af slagmærker.

Der er heller ikke fundet sammenhæng mellem forekomsten af slagmærker og staldmedarbejdernes nationalitet eller sammenhæng med om det er chauffører eller medarbejdere, der driver dyrene ud af stalden.

Undersøgelsen viser endvidere, at der var forskel i registreringerne af kødkontrolfund på de to slagterier; Det ene slagteri har fire gange større forekomst af dyr med menneskepåførte mærker end det andet, og forekomsten af slag registreret som ikke-menneskepåførte mærker er 2,3 gange større på det ene slagteri end på det andet. Rapporten peger således på, at der kan være behov for en bedre kalibrering mellem personalet på de forskellige slagterier.

De retspatologiske undersøgelser har tilvejebragt undervisningsmateriale til kødkontrollens dyrlæger og tilsynsteknikere. Materialet omfatter fotodokumentation af sporene efter forskellige typer slagredskaber som tatoveringshammer, drivstave, elektriker-rør og kæder.

Fødevarestyrelsens opgørelse af kontrolresultater

I styrelsens årlige opgørelse over kontrolresultater findes et fald fra 2013 til 2014 i antallet af dyr, der er omfattet af sanktioner for slagmærker. Antallet af dyr er faldet fra 457 dyr i 2013 til 319 dyr i 2014.

Fødevarestyrelsens velfærdsopgørelser af sanktionering for forekomst af slagmærker i 2013 og 2014:

Årstal		Antal slagmærkeobservationer ¹	Antal indskærpelser	Antal politianmeldelser
2013	Slagmærker	-	10 sager omfattende i alt 61 dyr	61 sager omfattende i alt 259 dyr
	Slagmærker og evt. misbrug af tatoveringshammer ²	-	27 sager omfattende i alt 111 dyr	9 sager omfattende i alt 26 dyr
2014	Slagmærker	15 sager omfattende i alt 40 dyr	10 sager omfattende i alt 40 dyr	25 sager omfattende i alt 134 dyr
	Slagmærker og evt. misbrug af tatoveringshammer ²	4 sager omfattende i alt 30 dyr	22 sager omfattende i alt 50 dyr	8 sager omfattende i alt 25 dyr

¹ Slagmærkeobservation bruges i de sager, hvor det ikke er muligt entydigt at bevise, hvem der er ansvarlig, fordi slagmærkerne kan være påført i besætningen eller i forbindelse med transporten til slagteri af enten landmand, en medarbejder eller chaufføren. I disse sager kan Fødevarestyrelsen ikke give en indskærpelse, men sagerne registreres i Fødevarestyrelsens digitale kontrolsystem, således at udviklingen på området kan følges.

² Registreringen dækker over, at der med en vis sandsynlighed er anvendt tatoveringshammer, men der kan også i denne gruppering være tale om slagmærker uden brug af tatoveringshammer grundet usikkerhed i registreringerne.